

Consideracions entorn de la medalla del cinquantenari dels Jocs Florals de Barcelona (1859-1908)

JOAN ALMIRALL

*Ton cel té encara totes ses flors diamantines;
la pàtria té sos hèroes, ses lires los amors;
Clemència Isaura encara de roses i englantines
fa cada primavera present als Trobadors.*

JACINT VERDAGUER (*Oda a Barcelona*)

La institució medieval dels Jocs Florals, fundats per Joan I, l'amador de la gentilesa, fou restaurada l'any 1859, especialment com a obra d'En Milà i Fontanals i amb l'ajuda dels Antoni de Bofarull, Víctor Balaguer, Joaquím Rubió i Ors, Joan Cortada, Miquel Amer i Josep Pons i Gallarza, tots els quals actuaren com a mantenidors en la diguem-ne primera reedició d'uns Jocs Florals als quals sols hi concorregueren 38 composicions.

Era el primer pas donat en aquest sentit, en uns moments d'exaltació, tradicional i romàntica —com diu molt bé el nostre escriptor Octavi Saltor— però prengueren tot seguit una veritable transcendència social i popular, arreplant fortament en l'esperit català, induint a participar-hi als millors literats i esdevenint cada any un succés dels de més força i importància en la vida intel·lectual i sentimental de Catalunya.

La llista dels guardonats en les diverses branques i especialitats dels Jocs —que durant molts anys s'estengueren àdhuc a temes més amplis que la poesia pròpiament dita— la dels participants, la dels mantenidors, etc., fóra extensíssima, quasi interminable. Sols citarem, com de passada, els Bofarull i Aguiló, Verdaguer, Pitarra, Pagès de Puig, Ubach i Vinyeta, Prat de la Riba, Puig i Cadafalch, Pompeu Fabra, Aulèstia, Clascar, Coroleu, Gudiol, Pereda, Fastenrath, Menéndez i Pelayo, Angel Guimerà, Maragall, Permanyer, Pella i Forgues, Coll i Vehí, Milà i Fontanals, Llorens, Duran i Bas, Pi i Margall, Manyé i Flaquer, Miquel S. Oliver, Joffre, Ros d'Ollano, Marquina, Perés, Maurice Barrés, Alfred Giannini, Eberhard Vogel.

Però prou, que ens en anem massa lluny i fora dels límits d'aquesta publicació i d'aquest article que volíem dedicar pròpiament a la celebració del cinquantenari de la restauració dels Jocs i a la seva plasmació, per fer-la perdurable, encunyant la bella medalla commemorativa la imatge de la qual incloem reproduïda a grandària doble.

La medalla, de la qual se'n feren exemplars en plata i en coure —n'ignorem el nombre, però, són més rars els segons— fou modelada pel gran escultor Llimona i encunyada per en Rodríguez. En el seu anvers, del millor i més característic art modernista, hi ha la representació allegòrica de la Poesia desvetllant la Terra amb el Sol ixent al fons i amb la llegenda «CINQUANTENARI DEL JOCHS FLORALS DE BARCELONA 1859-1908». (No deu estranyar la data 1908 i no 1909 ja que fou la celebració dels Jocs que feien el nombre 50.) En el revers hi figura la reproducció d'un segell de cera de Joan I, l'amador de la gentilesa i fundador dels Jocs Florals, amb la llegenda, escrita en lletres gòtiques naturalment, en la que consta la bella frase «Diligite justiciam qui judicatis terram et oculi vestri videant aequitatem», o sia: «Estimeu la justícia els qui jutgeu la terra i els vostres ulls vegin l'equitat».¹

La Festa celebrant aquest cinquantenari tingué lloc a Barcelona el 3 de maig de 1908, amb els següents detalls:

Reina: Maria Ricart i Roger.

President: Canonge Jaume Collell.

President Honorari: Miquel Victorià Amer, mantenidor de la primera festa de 1859.

Deu presidències d'honor representant els territoris de llengua catalana i llengües germanes: València, Mallorca, Llemosí, Andorra, Llenguadoc, l'Alguer, Auvèrnia, Rosselló, Bearn i Provença.

Flor Natural: Joan Maria Guasch, «Egloga».

Viola d'or i d'argent: Llorenç Riber, «Vida pagesa».

Englantina: Apelles Mestres, «Els pins».

Proclamació d'Apelles Mestres, Mestre en Gai Saber.

Discurs de gràcies: Emotiu parlament de Joan Maragall.

1. FERRAN DE SAGARRA, «*Sigillografia Catalana*», n.º 68.

Assistents il·lustres: Bisbe Carselade, Menéndez i Pelayo, Eberhard Vogel, Isaac Pawlowski, Teodor Llorente.

L'Ajuntament de Barcelona estrenà una bandera nova de la Ciutat.

Els poetes catalans varen lliurar als Jocs Florals la copa que havien rebut dels felibres provençals en ocasió de les Festes Llatines de Montpeller, l'any 1878, i en aquelles diades hom tingué coneixement del llegat de 10.000 marcs alemanys a favor dels Jocs Florals per disposició testamentària de Joan Fastenrath, traspasat feia poc a Colònia.

La «Il·lustració Catalana» publicà un número extraordinari amb el retrat de totes les reines que havien presidit la Festa i dels poetes proclamats Mestres en Gai Saber. Encapçala aquesta publicació un magnífic article de Miquel dels Sants Oliver.

El programa complet de les festes del cinquantenari fou el següent:

2 de maig, dissabte: Recepció a la Sala de Cent.

3 de maig, diumenge: Albada per diversos orfeons i músiques que recorregueren la ciutat. A la tarda, la Festa al palau de Belles Arts. A la vetlla, sopar de Jocs Florals a la Maison Dorée.

4 de maig, dilluns: Festa de glorificació als morts a la sala de la Llotja.

5 de maig, dimarts: Obsequi als forasters amb una passejada pels voltants de Barcelona seguida d'un dinar al Tibidabo.

6 de maig, dimecres: Inauguració del monument a Milà i Fontanals al Parc amb discurs de Josep Franquesa i Gomis. Festa al Teatre Català.

7 de maig, dijous: Festa escolar al Parc Güell i gran concert de l'Orfeo Català.

8 de maig, divendres: Excursió en tren especial a Vic i a Folgueroles per inaugurar el monument a mossèn Jacint Verdaguer, que morí el 1902.

9 de maig, dissabte: Inauguració del monument a Emili Vilanova al Parc amb discurs d'Angel Guimerà. Funció de gala al Liceu.

10 de maig, diumenge: Concurs de sardanes. Festa de la Música Catalana. Concurs de danses populars. Gran castell de focs a l'Arc de Triomf.

11 de maig, dilluns: ...Visita a Montserrat dels escriptors catalans.

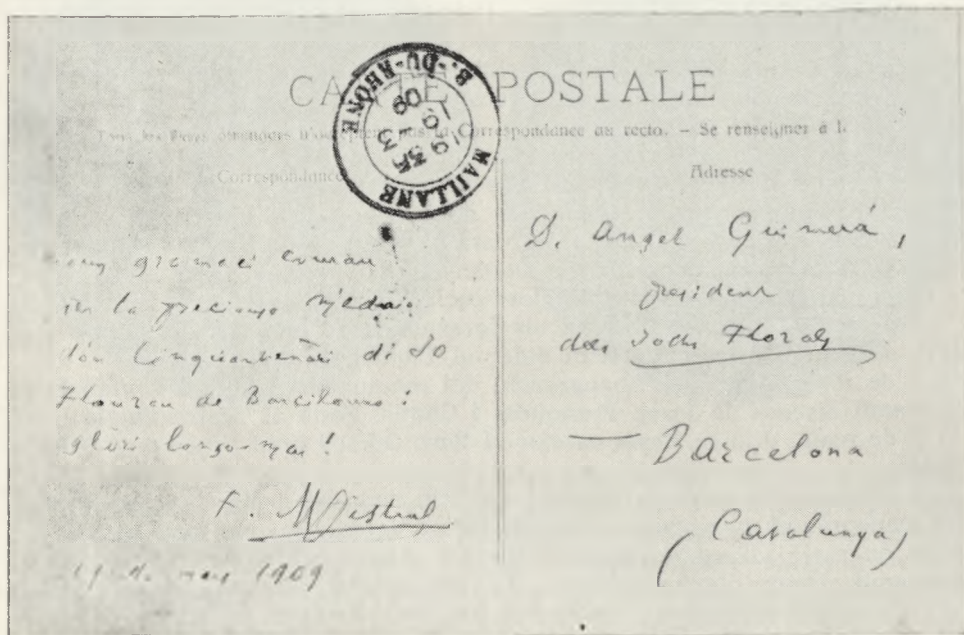
Les ex-reines de la Festa costejaren una superba cadira que, estrenada aquell any, es destinà a les futures reines. Es de bronze i sederia d'un gran valor artístic i material i va ésser projectada per Josep Puig i Cadafalch, l'il·lustre arquitecte modernista i polític.²

Es pot veure per tot el que antecedeix l'extraordinària importància que tingué la celebració del cinquantenari ressenyat i de retruc la transcendència que ens plau fer ressaltar, de la MEDALLISTICA, ciència tan vinculada amb l'art i amb la història, ja que és degut a ella, beneïda sigui, i al desig d'as-sabentar-nos de tot allò necessari per a complementar l'estudi d'una sola i simple medalla catalana, com hem tingut l'oportunitat de poder anar descab-dellant el fil que ens ha dut a un repàs i a uns records vinculats amb quelcom tan endins de l'ànima catalana com és i ha estat des de fa tants anys la gloriosa i emotiva Festa dels Jocs Florals.

Com a acabament o complement ens plau reproduir una interessantís-sima postal autògrafa del gran poeta provençal Frederic Mistral, a qui es féu arribar l'obsequi d'un exemplar d'aquesta medalla per no haver-li sigut possible d'assistir a la Festa. L'adreça és senzilla, sense necessitat de precisar ni lloc ni carrer, i el text es llegeix així: «Moun gramaci courau pèr la pre-

2. Agraeixo ben de cor al dilecte amic Joan Vilaret l'ajuda que m'ha prestat en facilitar-me dades que ha pogut recopilar a la seva biblioteca de Sant Feliu de Guixols.

ciouso medaio d'ou Cinquantèneri di Jo Florau de Barcilouno; glòri longo-
mai! F. Mistral. 19 de març 1909», el que traduït del provençal a la nostra
llengua vol dir: «Us regracio coralment per la preciosa medalla del Cinquan-
tenari dels Jocs Florals de Barcelona. Glòria per sempre! F. Mistral, 19 de
març 1909.»

Aquesta postal, a la que malauradament manca el segell i que en l'anvers duu una fotografia del mateix Mistral, vingué a la meua collecció com obsequi de Na Carme Nadal, cosidora velleta morta ja fa anys, qui l'havia hereditat del seu oncle Lluís B. Nadal i Canudas, fundador i primer president de «Catalunya Vella», secretari de l'Orfeó Català, professor dels Estudis Universitaris Catalans i membre del Consell Permanent dels Jocs Florals, nascut a Vic el 10 d'octubre de 1857 i mort a Barcelona el 28 d'agost de 1913. Per cert que a Lluís Nadal, dos anys abans de morir, és a dir el 1911, li fou concedit un premi als Jocs Florals, el segon accèssit a la Viola i li va ésser lliurada la medalla-plaqueta d'argent que també reproduïm com a nota d'interès, vinculada amb els Jocs, en aquest article. Déu tingui a oncle i neboda a la seva glòria! Crec que a tots dos els hi hauria plagut aquest modest escrit.

